

A. Indexering

Methodologische nota

De basisreglementering voor de indexering van de uitkeringen van de sociale zekerheid (privé-sector) en de sociale bijstand ligt vervat in de wet van 02.08.1971. Deze wet werd sinds het begin van de jaren zeventig meermaals aangepast.

Zo onttrok een wet van 01.03.1977 een aantal uitgaven in de overheidssector, waaronder de wedden, lonen en pensioenen van de ambtenaren, aan het toepassingsgebied van de wet van 02.08.1971 en paste er een ander, voordeliger, indexeringsmechanisme op toe. De wetgever wenste dat deze uitgaven de evolutie van de levensduurte sneller zouden volgen.

In de jaren tachtig en negentig vielen drie belangrijke wijzigingen te noteren:

- in 1983 werd het zogenaamde 'afgevlakte indexcijfer' ingevoerd (KB's nr. 156 en 178 van 30.12.1982);
- KB nr. 281 van 31.03.1984, gewijzigd door het KB nr. 420 van 18.07.1986, voorzag dat voor een aantal sociale uitkeringen drie indexaanpassingen niet werden doorgevoerd (indexsprongen);
- een KB van 24.12.1993, ter uitvoering van de wet van 06.01.1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen, verving voor de toepassing van de wet van 02.08.1971 het 'gewone' indexcijfer der consumptieprijzen door de 'gezondheidsindex' (officieuze benaming).

De wet van 02.01.2001 (BS 03.01.2001, erratum 13.01.2001) en de wet van 19.07.2001 hebben het indexmechanisme opnieuw gewijzigd, ditmaal met het oog op een snellere aanpassing van de uitkeringen aan de evolutie van de gezondheidsindex. De wet past daartoe zowel de bepalingen met betrekking tot de vaststelling van het tijdstip van de indexering (wet van 02.08.1971) als de bepalingen met betrekking tot de toepassingsdatum van de indexering (wet van 02.08.1971 én (gedeeltelijk) wet van 01.03.1977) aan.

Kort samengevat ziet het indexeringsmechanisme vervat in de wet van 02.08.1971 (sociale zekerheid in de privésector en sociale bijstand) er als volgt uit:

Het tijdstip van indexering

De aanzet tot het indexeren van de uitkeringen wordt gegeven telkens wanneer de zogenaamde afgevlakte (gezondheids)index de spilindex bereikt.

De afgevlakte (gezondheids)index is het rekenkundig gemiddelde van de (gezondheids)indexcijfers van de betrokken maand en van de drie voorafgaande maanden.

Spilindexcijfers zijn getallen die behoren tot een reeks waarvan het eerste 114,20 is (basis 1966 = 100) en elk van de volgende bekomen wordt door het voorgaande te vermenigvuldigen met 1,02. Ze fungeren in feite als aanpassingsdrempels.

De conversiecoëfficiënten laten toe van de indexcijfers van een vroegere basis naar een meer recente basis om te rekenen.

De toepassingsdatum

De maandelijks te vereffenen bedragen worden dan aangepast met ingang van de maand die volgt op de maand waarin de spilindex werd bereikt¹. De per kwartaal vereffende bedragen worden aangepast met ingang van het kalenderkwartaal dat volgt op de maand waarin de spilindex werd bereikt. De indexaanpassing van de uitgaven die per jaar worden vereffend, wordt doorgevoerd met ingang van het burgerlijke jaar dat volgt op het jaar waarin de spilindex werd bereikt.

De aanpassing van de bedragen

Voor het aanpassen van de bedragen moet steeds teruggegrepen worden naar de basisbedragen die in de reglementering zijn opgenomen.

Deze basisbedragen werden naar aanleiding van de invoering van de euro, opnieuw vastgesteld, uitgedrukt in euro en gekoppeld aan de spilindex van kracht op 01.01.2000: 103,14 (basis 1996 = 100).

In geval van indexaanpassing worden de bedragen opnieuw berekend door op het basisbedrag de coëfficiënt $1,02^n$ toe te passen, waarbij n de rang van de bereikte spilindex vertegenwoordigt. Daartoe wordt ieder spilindexcijfer aangeduid met een volgnummer dat zijn rang aangeeft. De spilindex van rang 1 duidt de spilindex aan die volgt op 103,14 (basis 1996 = 100), dit wil zeggen, $103,14 \times 1,02^1 = \text{spilindex } 105,20$.

In juli 2005 werd spilindex 116,15 (basis 1996 = 100) bereikt. Dit is het spilindexcijfer met rang 6. De basisbedragen werden dus vermenigvuldigd met $1,02^6$ of 1,1262. De sociale prestaties werden aangepast op 1 augustus 2005.

Vanaf 1 januari 2006 is de basis 2004 = 100 van toepassing. Om een indexcijfer van de consumptieprijzen met basis 1996 om te zetten naar basis 2004 moet men met 0,8701 vermenigvuldigen. Om een gezondheidsindex met basis 1996 om te zetten naar basis 2004 moet men met 0,8790 vermenigvuldigen. De spilindex 116,15 wordt dus 102,10 in de basis 2004. De spilindex 108,34 werd bereikt in april 2008. De sociale prestaties werden aangepast op 1 mei 2008. In augustus 2008 werd de spilindex 110,51 overschreden. Als gevolg daarvan werden in september 2008 de sociale prestaties opnieuw verhoogd met 2 %.

Reële evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen

Op de volgende bladzijde vindt u een tabel met het overzicht van de reële evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen en de gezondheidsindex (basis 2004 = 100) van 2003 tot eind 2007.

Voor een uitgebreidere reeks van indexcijfers verwijzen we naar de website van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, Dienst Indexcijfer der prijzen: <http://mineco.fgov.be>. Vooruitzichten voor de te verwachten evolutie van het indexcijfer kan u vinden op de website van het Federaal Planbureau: www.plan.be. Meer bepaald vindt u daar bij "Vooruitzichten en macro-economische analyses" de publicatie "Economische begroting 2009 – Economische vooruitzichten", welke een hoofdstuk wijdt aan de inflatieverwachtingen.

¹ Omdat de toepassing van de indexaanpassing vanaf de eerste maand na het bereiken van de spilindex vooral voor uitkeringen die in het begin van de maand uitbetaald worden (d.w.z. slechts enkele werkdagen nadat het indexcijfer van de vorige maand werd gepubliceerd) problemen kan stellen, kan de Koning in dit geval bijzondere uitvoeringsmodaliteiten vaststellen.

1. Overzicht van de reële evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen en van de gezondheidsindex ⁽¹⁾

Bron: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Basis: (2004 = 100)	2003		2004		2005		2006		2007	
	Index	Gezondheids- index	Index	Gezondheids- index	Index	Gezondheids- index	Index	Gezondheids- index	Index	Gezondheids- index
Januari	97,06	97,52	98,60	99,04	100,83	100,80	103,48	102,82	105,20	104,92
Februari	97,73	98,06	98,97	99,34	101,51	101,33	103,93	103,31	105,77	105,46
Maart	98,01	98,29	99,11	99,37	102,16	101,88	103,89	103,23	105,78	105,23
April	97,76	98,21	99,64	99,77	102,39	101,85	104,40	103,60	106,26	105,58
Mei	97,49	98,07	100,03	99,92	102,54	102,04	104,79	103,95	106,13	105,34
Juni	97,77	98,32	99,98	99,90	102,85	102,22	104,77	103,93	106,12	105,28
Juli	97,96	98,50	100,32	100,21	103,47	102,63	105,13	104,25	106,57	105,70
Augustus	98,23	98,62	100,44	100,23	103,57	102,65	105,26	104,38	106,44	105,67
September	98,51	98,86	100,51	100,28	103,69	102,54	104,96	104,36	106,54	105,71
Oktober	98,19	98,58	101,00	100,64	103,50	102,37	104,75	104,32	107,10	106,19
November	98,37	98,76	100,88	100,63	103,47	102,68	105,01	104,58	108,10	106,93
December	98,31	98,73	100,55	100,43	103,45	102,76	105,15	104,68	108,40	107,44
Gemiddelde	97,95	98,38	100,00	99,98	102,79	102,15	104,63	103,95	106,53	105,79
Toename in %	1,59 %	1,45 %	2,09 %	1,63 %	2,79 %	2,17 %	1,79 %	1,76 %	1,82 %	1,77 %

(1) Ingevolge het K.B. van 24.12.1993 ter uitvoering van de wet van 06.01.1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen wordt vanaf januari 1994 de zogenaamde gezondheidsindex gebruikt als basis voor de indexering van de sociale uitkeringen.

2. Vooruitzichten van de evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen en van de gezondheidsindex (Economische begroting 2009 van 12 september 2008)

Bron: Federaal Planbureau

Basis: (2004 = 100)	2008		2009	
	Index	Gezondheids- index	Index	Gezondheids- index
Januari	108,84	107,85	113,19	111,77
Februari	109,62	108,71	113,67	112,24
Maart	110,42	109,32	113,80	112,34
April	110,67	109,49	113,94	112,46
Mei	111,66	110,20	114,30	112,82
Juni	112,28	110,62	114,53	113,04
Juli	112,87	111,22	115,03	113,56
Augustus	112,18	110,88	115,16	113,68
September	112,27	110,96	115,11	113,62
Oktober	112,48	111,13	115,28	113,81
November	112,67	111,28	115,44	113,97
December	113,08	111,69	115,74	114,30
Gemiddelde	111,59	110,28	114,60	113,13
Toename in %	4,75 %	4,24 %	2,70 %	2,58 %

3. Toepassingsdatum voor de aanpassing van de sociale prestaties ten gevolge van de overschrijding van de spilindex

Bron: FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Toegepaste spilindexen afgeleid uit de evolutie van de gezondheidsindex. (vóór 1995: index van de consumptieprijzen)				
Toepassingsdatum	Basis: (1981 = 100)	Basis: (1988 = 100)	Basis: (1996 = 100)	Basis: (2004 = 100)
1-02-1990	140,77			
1-11-1990	143,59			
1-03-1991	146,46	108,26		
1-12-1991	149,39	110,43		
1-11-1992	152,38	112,64		
1-07-1993	155,42	114,89		
1-12-1994	158,54	117,19		
1-05-1996	161,70	119,53		
1-10-1997	164,94	121,92		
1-06-1999	171,24	124,35	103,14	
1-09-2000	174,66	126,84	105,20	
1-06-2001	178,15	129,37	107,30	
1-02-2002	181,72	131,96	109,45	
1-06-2003	185,36	134,60	111,64	
1-10-2004	189,06	137,29	113,87	
1-08-2005	192,84	140,04	116,15	
1-10-2006	198,70	142,85	118,48	104,14
1-01-2008	202,67	145,71	120,84	106,22
1-05-2008	206,72	148,61	123,25	108,34
1-09-2008	210,86	151,59	125,72	110,51

Conversiecoëfficiënten

Bron: FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (Dienst indexcijfer der prijzen)

	Indexcijfer van de consumptieprijzen	Gezondheidsindex
Omzetting naar basis ...	Basis (2004 = 100)	Basis (2004 = 100)
1996	x 1,1493	x 1,1377
1988	x 1,4105	x 1,3717
1981	x 1,9082	-
1974-1975	x 2,9388	-
1971	x 4,0261	-